

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
Львів, Ринок Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 245-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Код: П. К. О. Львів 804.060.
"Валку Чеських Легов"
Прага "Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (в книжковій) 3.00 злот.
чвертьрічно 15.00 "
піврічно 30.00 "
річно 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. у че.
ХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-КИ "ДІЛО" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Ватикан у справі церковної адміністрації на Карпатській Україні.

Хорватський щоденник "Обзор" з 16. ц. м. повідомляє з Риму:

Католицький єпископ Югославії, який під проводом митрополита д-ра Степаніча греміально явився були на аудієнції у Ватикані у Св. Отця, вернувшись вже домів з благословенством для хорватського народу.

Лишився у Ватикані ще на деякий час крижівський єпископ д-р Няраді. Ватикан затримав його, щоб у подробицях обговорити справу налагодження церковних відносин на Карпатській Україні. Річ у тім, що Преосвященний д-р Няраді був свого часу Апостольським Адміністратором Закарпаття і тому Святіший Отець особисто просив Преосв. д-ра Няраді бути йому дорадником при реорганізації церковної адміністрації на Карпатській Україні, відповідно до нового положення та нових потреб.

Про церковні справи на Карпатській Україні пише також чеський "А-Зет".

"Греко-католицька капітула залишилася у мадярській Ужгороді. В недалекому часі прийде до оснування гр.-кат. єпископства в Хусті; це було би сталося і на той випадок, колиб кордон не були змінені. Досі адміністративна область ужгородського єпископства складалася з трьох вікаріятів. Перший вікаріят обіймає область Східної Словаччини під управою крилошанина Чудалого, другий вікаріят пужанської області, з осідком у Доманинцях, адмініструє крил. Когутич, а третій вікаріят області Тячева управляє крил. Егреші. Цей останній вікаріят буде інстанцією для ведення переговорів з державною владою. Канцелярію цього східного вікаріату веде д-р Мураній з єпископської канцелярії в Ужгороді, який залишився на Карпатській Україні. В Хусті чекають на перші розпорядки Святої Конгрегації в Римі у справі впорядкування церковної управи на Закарпатті.

Ужгород в години евакуації.

(Від нашого спеціального кореспондента).

Ужгород, 9. листопада.

Завтра зранку вийдуть мадяри до Ужгороду. І від завтра не буде це вже Ужгород, але Унгвар. Немезида обертає чергову сторінку історії цього міста з глумливою усмішкою. Бо прецедентів зради самого себе у світі щораз менше. А це місто зраджує само себе, своє нині і своє завтра, зраджує з радістю раба, що затужив за чужою владною рукою, який ще зрозумів суть і розкіш самотгосподарювання.

Склявус сальтанс.

Трагізмом великого історичного непорозуміння надихана атмосфера Ужгороду. На вулицях усе частіше вистріли, все частіше кров темною соковитою плямою розливається на каменних плитах пішохідів. Від учора панує тут стан облоги, в шостій годині вечора замирає тут усякий рух, усі каварни й ресторани позачинювані. А проте ніч гуде сальвами вистрілів, криками і стуком погоні.

Вчора нарахували в місті 12 трупів, нині перед вікнами готелю, де живу, перед старим мостом понад Уж, упав від кулі чеський старшина. Кілька хвилин пізніше, на тому самому місці, полева жандармерія розстріляла двох, зловлених зі зброєю у руці, цивілістів. Їхні тіла кинули в Уж.

Нині також кривавий свій день мала василіянська гімназія. Десяток людей із мадярської, т. зв. порадкової сторожі, вдерлися до будинку монастиря і під загрозою револьверів примусили протоігумена о. Булика, евакууватися. Нападкові проводив жид, постійний шофер протоігумена. Боївка поведилася брутально. Черцям дозволили взяти тільки найконечніші речі; каплицю збережено. Кільком братчикам, яким дозволили залишитися для втримання порядку в монастирі, — приказали себе пізніше гостювати обідом. Принесли горілку і вино, бенкетували... і потім грабили. Не пощадили навіть монастирських вилок і ножів, ховаючи їх на резерву по кишнях.

І на це прийшла нагло... чеська полева жандармерія, що ослоновалась відворот останніх частин армії. Окружили будинок, вбігли до середини з ручними гранатами в руках, внесли до передвірка скоростріл. Почалася ревізія "ревізорів", що з тремтінням попідиносили руки вгору. Найшли зброю і покрадені предмети по кишнях.

Що було далі не описую. Братчики все ще не зміли крові з долівки і зі стін та не можуть прогнати зперед очей примари шістьох розстріляних під муром...

Всі оо. Василіяни з о. протоігуменом вихали до Малаго Безезного, де найшли притулок у тамошньому, малому і похищеному до землі від старості, монастирі.

Подаю тільки фрагменти, бо цілості не сила охопити.

Евакуація державного майна йде далі. Не стає вантажних авт і не стає рук для праці. Відськочується в першу чергу за майно своє і чеських урядовців, що забирають зі собою цілу обстановку своїх помешкань не залишаючи навіть найменшої речі. В таких умовах мін. Реввій, що переводить евакуацію та одночасно єдино репрезентує цивільну владу — стає перед непереможними труднощами. А проте люди працюють. Начальники ресортів разом зі шкільною молоддю зносять до вантажних авт на плячах меблі, книги, лампи, телефонічні апарати...

Скоро, скоро!

А всюди він, Реввій, не міністр, не репрезентант уряду, але людина, що горить під маскою спокою, що хоче розумом, очима — охопити все, зберегти все і запанувати над усім. Рідко їздиться бачити, щоб в одній людині так ядерно ясно змішувались зосередитися вміст влади, її воля та її сила.

Маніфестація в Хусті.

Вчора, в неділю 20. ц. м. у Хусті відбулася велика маніфестація української молоді та членів "Народньої Оборони Карпатської України — Січ". На маніфестацію прийшла сила народу з околиці. Присутні маніфестували на

честь уряду й автономії. Після маніфестаційних патріотичних промов, сформувався похід, який пройшов вулицями міста. На кінець похід передфілював перед національним прапором, що висить на будинку голови уряду.

На Карпатській Україні повний спокій.

Усі чеські радіовисильні, зокрема український спікер у радіовисильні Банська Бистриця стверджують знову, що всі поголоски та закордонні газетні звістки про неспокій на Карпатській Україні не відповідають правді. Населення живе у повному спокої. Всі атаки терористів-диверсантів відбиті, зрештою вони не перервали нормальної праці уряду й усього населення та не

вивели життя країни з рівноваги. Неправдою є також, немов якнебудь громади складали просьбу, щоб їх прилучити до Мадярщини. Зате правдою є, що закарпатська делегація у делімітаційній комісії виступила з внеском прилучити деякі пограничні громади до Карпатської України, мотивуючи свій внесок документованими заявами мешканців даних громад.

№ акт. VI. 1. Пр. 602/38. — Висновок з протоколу засідання позасідання невідомого. — Сад Окріговий Wydział VI. каргы we Lwowie, w składzie Przewodniczący Wiceprezes S. O. L. Malicki, Sędziowie S. O. dr. J. Locker i S. O. T. Olchawa, w sprawie konfiskaty czasopisma pt. "Dilo" z daty Lwów, dnia 4. XI. 1938 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 602/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 10. listopada 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 3. XI. 1938 r. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. "Dilo" nr. 245 z daty Lwów 4. XI. 1938 r. zawierającej: 1) w artykule pt. "Hoi zmiem tercio" a) w ustępie od słowa "Derzani" do słów "widz nas", b) w ustępie od słów "ce bud" do słów "miznarodnoho prawa", c) w ustępie od słów "My byli" do końca artykułu, 2) w artykule zaczynającym się w tytule i od słów: "Nyszczu" w całości (z tytułem 3) w artykule pt. 1. Iustopodowe świnto u Bratym kuzabym Olby u Lwowie" w ustępie od słów "uruka" do końca artykułu — oznaczoną ad 1) i 3) prestat. z art. 154 § 1 i 2 k.k. ad 2) wysł. z art. 170 k.k. zarządzić zniesienie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p.k. załączając dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzalnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścić bez zmian w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12. 1862. Dapp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ustępi ad 1) i 3) propaguje okazywanie nacjonalistyczne hasła supranatjonalistyczne i w ten sposób tendencyjnie i świadomie fałszywy wyobrażenia ostatecznie wypadać na terenie m. Lwowa, a w taki sposób szerzyć nieprawdziwe wiadomości mogące wywołać niepokój publiczny. Przewodniczący L. Malicki wt. Wiceprezes S. O. Protokolest mg. Barabola wt. Za zgodność pr. Kol. kier. sekr.

№ акт. VI. 1. Pr. 605/38. — Wyciąg z protokołu wydziału konfiskaty nieвідомого. — Сад Окріговий Wydział VI. каргы we Lwowie, w składzie Przewodniczący Wiceprezes S. O. L. Malicki, Sędziowie S. O. dr. J. Locker i S. O. T. Olchawa, w sprawie konfiskaty czasopisma pt. "Dilo" z daty Lwów, dnia 4. XI. 1938 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 605/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 10. listopada 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 4. XI. 1938 r. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. "Dilo" nr. 245 z daty Lwów 4. XI. 1938 r. zawierającej: 1) w artykule pt. "Hoi zmiem tercio" a) w ustępie od słowa "Derzani" do słów "widz nas", b) w ustępie od słów "ce bud" do słów "miznarodnoho prawa", c) w ustępie od słów "My byli" do końca artykułu, 2) w artykule zaczynającym się w tytule i od słów: "Nyszczu" w całości (z tytułem 3) w artykule pt. 1. Iustopodowe świnto u Bratym kuzabym Olby u Lwowie" w ustępie od słów "uruka" do końca artykułu — oznaczoną ad 1) i 3) prestat. z art. 154 § 1 i 2 k.k. ad 2) wysł. z art. 170 k.k. zarządzić zniesienie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p.k. załączając dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzalnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścić bez zmian w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12. 1862. Dapp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ustępi ad 1) i 3) propaguje okazywanie nacjonalistyczne hasła supranatjonalistyczne i w ten sposób tendencyjnie i świadomie fałszywy wyobrażenia ostatecznie wypadać na terenie m. Lwowa, a w taki sposób szerzyć nieprawdziwe wiadomości mogące wywołać niepokój publiczny. Przewodniczący L. Malicki wt. Wiceprezes S. O. Protokolest mg. Barabola wt. Za zgodność pr. Kol. kier. sekr.

НОВА ПОВІСТЬ!

ВАСИЛЬ МАСЮТИН

ЦАРІВНА НЕФРЕТА

Повість у двох томах з обгорткою та рисунками автора.

Повість з єгипетського життя на підставі сенсаційної історії розкопів Тутенкамона. — Роман сучасного професора з мумією.

ЦІНА ТОМУ 2.50 ЗОЛ.

Відшукати у Видавничстві „Діло“ або у всіх книгарнях краю.

Видання заступав п. Чемерис, а „Америку“ д-р Л. Цегельський. Народами проводив п. Чемерис, реферат виголосив д-р Галан. Дискусія була дуже різна і поважна. По нараді прийнято низку резолюцій.

ВЖЕ ВИСВІТЛЮЮТЬ ФІЛЬМУ „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ“.

Накручування другої української фільми „Запорожець за Дунаєм“, заходами канадської „Авраменко Фільм Компані“ успішно закінчилося 28. вересня ц. р. Висвітлювання цієї фільми почалося з початком листопада ц. р. З нагоди закінчення фільми надійшла до фільмової студії у Вінніпегу з Нью-Йорку телеграма, в якій дирекція фільмового виробництва склала всім своїм приятелям, уділовцям, позичковцям, членам і багатьом прихильникам сердечну подяку за їх щирі моральну і фінансову допомогу.

ПАМ'ЯТНИК МАРКІЯНОВІ ШАШКЕВИЧЕВІ У КАНАДІ.

„Рідна Школа“ ім. М. Шашкевича у Вінніпегу, Манітоба, Канада рішила в найближчому

часі приступити до будови пам'ятника М. Шашкевича, пробудителя Галичини. На пам'ятку дістала управа товариства від міської ради Вінніпегу одну з крашних площ у місті.

П. ЛУЧКОВИЧ ЗНОВУ БУДЕ КАНДИДУВАТИ...

Б. посол до федерального парламенту Михайло Лучкович, вернувся недавно з Ванкуверу, Бритиш Колумбія, де він лікувався і замешкав з родиною в Едмонтоні.

П. Лучкович відвідав недавно своїх багатьох знайомих в окрузі Вегревілл, Альберта, які звертались до нього з пропозицією, щоб знову кандидував у домініантних виборах, що відбудуться вже мабуть весною.

ВІДГОМІН ПОДІЯ НА ХОЛМШИНІ.

В неділю 18. вересня ц. р. відбулось у Вінніпегу, Манітоба Канада, велике віче українського громадянства у справі відомих подій на Холмщині і Підляшші. В демонстраційному поході взяло участь 3.000 українців греко-католиків і православних. Похід сформувався коло школи Страткона в північній частині Вінніпегу і перейшов у зразковому ладі вулицями Борровс, Мейн, Портедж і Мал до сали міської аудиторії, де відбулось масове віче. На вічу промовляли: о. д-р Василь Кушнір, парох церкви св. Володимира й Ольги, адв. В. Арсенич (по англійськи), В. Г. Меклейн (англійськи) і ред. Дацків.

В поході несли крім прапорів: українського і канадського ще вісім великих таблиць з написами в англійській мові. Віче ухвалило відповідні резолюції з протестами.

Д-Р ІВАН ЯЦІВ ПРО СВОЇ ВРАЖІННЯ З ЄВРОПИ.

Щоденник „Ді Вандзор Дейлі Стар“ з Вандзор, Онтеріо, Канада помітив обширне інтерв'ю з відомим українським адвокатом з Вандзору, д-ром Іваном Яцівом, який недавно вернувся з поїздки по Галичині та Європі.

Д-р І. Яців поділився з читачами згаданого щоденника своїми враженнями про відносини в Німеччині, Чехословаччині, Польщі та Румунії торкнувшись теж положення українського народу в Польщі і Румунії.

З українського життя в Бразилії.

Затривожений алярмами польської преси про те, що тоталістичний уряд у Бразилії зовсім заїквідував національне життя іноземців, я звернувся до одного з найстаріших і найповажніших громадян у Парані з запитом, як представляється сьогодні наше життя в тій країні і дістав вичерпні інформації, якими хочу поділитися з ширшим загалом. Вибираю очевидно тільки найважливіше.

— Питаєте, — пише наш земляк, купець в одній нашій оселі — як живеться нам у новому режимі. Мушу сказати, що куди краще, як за старого режиму. Тепер більше шанують право, прийшов кінець давній самоволі всяких шефів і підшефів, минулися псевдореволюції, передвиборчі пропаганди, бо нема ніяких партій; всі партії покасовано. Прийшов кінець будові держав у державі, і ті, що це експериментували, гірко покутують. Нам треба учитися від бразилійців заводити лад і не повторювати гріхів з 1918-19 рр. Ми тут на місці багато дещо навчилися.

Ваше діло, „Український Союз у Бразилії“ і часопис, який при Союзі засновано, тримається й досі, тільки Колегія, відколи ви відійшли, стоїть пустою. Союз сьогодні є єдиною українською організацією в Бразилії і стоїть на твердих основах, бо до нього належать тепер усі українські світські товариства в Бразилії.

Під сучасний мент Союз збирає жертви на бурсу в Куритибі і вже має приблизно 40 тисяч на ту ціль. Думають також про заснування товариства безпеки на зразок північно-американського Союзу. Часопис „Український Хлібороб“ тепер виходить у збільшеному обемі. Виходить також гумористичний півмісячник „Батіжок“, який „батожить“ у першу чергу наших колишніх противників, головню за їх спроби повалити Союз, п. п. Коршнівського і Куца. Перший з них десь перед роком став обізнати оселі і збирати гроші на „Науково-Історично-Інформаційний Ілюстрований Журнал Зоря“, який і почав видавати в Сан-Павлу, аразу нападючи на Союз та розхвалюючи Винниченка та жидів. мовляв вони внесли

в Україну культуру та воювали попліч з українською армією. Та наша еміграція скоро похопилася і часопис громадно стала звертати редакції, та ще й з дописками, щоби вислала свій часопис до Палестини. По кількох місяцях „Зоря“ упокоїлася.

Більш-менш у тому самому часі п. Матіський від куритибського „У. Центру“ став видавати часопис під назвою „Наш Напряг“, теж перехваляючися, що не спочине, поки не повалить „У. Союз у Бразилії“. Вивязалася війна, дійшло навіть до пресового процесу, який скомпромітував п. Матіського, що мусів уступити зі становища редактора. Часопис попав у руки п. Куца, який продовжував руйнівну роботу свого попередника та покінчилося тим, що і ця одиниця віддала Богу духа, зійши чимало людського і громадського гроша. П. Куц опинився в ролі залізничного кондуктора.

На полі бою залишився тільки давній Союз, який тепер має при головній куритибській вулиці „15-го листопада“ гарну репрезентативну сальо, куди на збори приходять поважніші особи з уряду і представники інших національностей, як напр. німців.

З дальшого змісту писіма можна довідатися про багатьох українців, між іншим про нашого козака невміраку Осипа Шпитка.

„Шпитко — казали — вже був упокоївся, бо щось більше, як рік, не давав про себе знати, а тепер знову воскрес і живе далі в Ріо де Жанейро та нарікає на свою долю. Листується зі мною, а на світліні він білий ділусь з велитєнською бородою, але ще доволі бадьорий. Пише, що як би йому добрий борщик і молок, то пережив би ще хоч 20 років. Все такий химерний, як був замолоду“.

Із вісток про інших наших давніх інтелігентів в Бразилії, головню про вчителів по наших приватних школах, виходить, що ліквідація, яка постигла польське приватне шкільництво, наших шкіл і вчителів не торкається. Значить, наше національне життя в Бразилії існує далі, з тією кіба ріжницею, що воно тепер ще краще розбудовує. Між іншим

ЛІКАР-ДЕНТИСТ

Ірина Попович

лікує недуги зубів і устної ями

2325

БЕРЕЖАНИ — РИНОК 19. І. П.

3

Проти пашквілів „Комаря“.

I.

Управа Союзу Українок-Емігранток у Польщі подає до відомо Українського Громадянства про приєднання до протесту Гол. Виділу Союзу Українок, проти вищеного у ч. 45 „Комаря“ пашквілю під назвою „Арендари“, та висловлює обурення, що такого характеру статті знаходять місце в українській пресі.

Голова Управи Союзу Українок-Емігранток:

М. Лівницька.

Секретарка: М. Науменко.

Члени Управи:

С. Лукасевич, Е. Яичевська, Г. Панасенко, О. Шайдевич, Г. Винникова.

II.

Комунікат

РАДИ ТОВАРИСТВА ПИСЬМЕННИКІВ І ЖУРНАЛІСТІВ ІМ. І. ФРАНКА. У ЛЬВОВІ.

Розглянувши скаргу ред. Івана Кедрина-Рудницького в справі кількакратного порушення його громадянської честі в „Комарі“ Едвардом Козаком, редактором і рсівником „Комаря“ Рада Товариства рішила передати негайно справу дисциплінарному судові Товариства, а до часу вирішення тієї справи припинити ред. Едварда Козака в правах члена.

Львів, 10. XI. 1938.

Рада Товариства.

Після кількох попередніх державних та станових судів з приводу непристойних особистих атак „Комаря“ — маємо нову серію скарг, судів і присудів та ріжних заяв. Після комунікату Гол. Виділу „Союзу Українок“ та „Дружини Книгині Ольги“ з протестом проти одного пашквілю у „Комарі“ маємо оце комунікат Управи Союзу Українок-Емігранток у Польщі та справу в суді ТОПЖ-у. Знаємо, що проти „Комаря“ відбувається теж громадський суд та що випадками „Комаря“ проти деяких громадян має зайнятися також управа одного товариства. І все це — в осени 1938 р., коли йдуть такі події у широкому світі та на українських землях, коли стільки проблем вимагає призадуми й полагоди, коли річ іде про долю держав і народів! Це справді ніде нечувана й небувала річ, щоб у таких часах якийсь часопис ставив собі як місію воювати з особами та своїми огидними пашквілями доводили до того, щоб ними займалися цілі організації і поодинокі громадяни. Який глузд, яка ціль, для чийого добра така „пресова“ робота?!

здобутками на економічному полі годиться згадати про велике, одне з найбільших у Бразилії, підприємство торгівлі деревом, що має кілька тартаків і в 1937 р. мало чистого прибутку приблизно пів мільона мільреївс.

Збільшилася також значно контингент нашої нової інтелігенції, що вийшла вже з бразилійських середніх і високих шкіл. Річ тільки в тому, щоби ця інтелігенція залишилася вірною національності своїх батьків. Та як дотер нема причини боятися за неї.

Накінець треба підкреслити, що наша бразилійська еміграція дуже цікавиться сьогоднішніми політичними переминами в середній Європі, головню наскільки вони торкаються української проблеми, і під ним оглядом у них помітний великий оптимізм.

П. К.

ПРАВОСЛАВНИЙ ЄПІСКОП У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Пресове Бюро Карпатської України повідомляє, що з Югославії приїхав через Будапешт на Карпатську Україну православний єпископ д-р Раїч, який зупинився в Копашневі біля Хусту, щоб там відправити богослуження.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ!

Витаю вільних синів Карпатської України!

ПРОМОВА МІНІСТРА Ю. РЕВАЯ, ВИГОЛОШЕНА В СУБОТУ 19. ЛИСТОПАДА В ГОД. 17.50 НА ВСІХ ЧЕСЬКИХ ТА СЛОВАЦЬКИХ РАДІОВИСІЛЬНИХ.

Цю промову надрукували ми в додатку до недільного числа до провінціального видання. Тому, що львівські читачі його не дістали, подаємо її вдруге — Редакція.

„УКРАЇНЦІ Я УКРАЇНКИ, ГРОМАДЯНИ Я ГРОМАДЯНКИ!

Передаю Вам щирий привіт! Сьогодні закінчується боротьба за політичні права українського народу по цей бік Карпат. За минулий тиждень коло історії скоро покотилося вперед. Прийшли події, що рішадли про долю народу по цей бік Карпат. Бути нам чи не бути! Чи мала гірстка українського народу піде до воли, до праці на своїй власній землі, чи знову стане поневоленою.

Доля пошастала! Нарід не підлягав у важкому бою і став сувереном на своїй землі. Щоб собі засувати вагу цієї радісної події, мусимо пригадати собі історію останніх тижнів. Від 11. жовтня ц. р. наш український нарід став писати нову сторінку свого життя, своєї історії. Влада перейшла до своїх рук. На чолі влади станув Андрій Бродієв. Крім радості з приводу цієї події, зродилося затривоження, що влада дісталася у руки людей, які під впливом довголітньої неволі не позбулися рабського духа і готовності пригнобленої служби для чужих.

Треба було звернути увагу, щоб наш нарід не став об'єктом торгу, щоб знову не попав під ярмо. На шасті зрадницькі плани не вдалося.

26. жовтня ц. р. центральна влада назначила батька нашого відродження о. д-ра А. Волошина головою нашого уряду.

В останній хвилині треба було відбити натиск на міжнародному форумі. Українські свідомі маси стали під проводом своєї інтелігенції єдиним фронтом проти продажних політиків, проти Бродієва і Фенцика, який втік за кордон. Наш нарід став не лиш паном своєї землі, але і виявив теж, що він вповні дозрів до самостійності.

Прийшов день 8. листопада, коли то арбітражна комісія усталила нові границі. Ми втратили нашу столицю, осередок нашого політичного, культурного, церковного і господарського життя. Здавалося, що наш нарід не витримає цієї страти. Вороги сподівалися, що ми будемо капітулювати, що нарід пропаде. Однак наш на-

рід переболює цю втрату. Важкий удар не захитав його і він напруживши всі свої сили до важкої праці, не піддається, береже честь, історію і державу. Вороги помиланіся! Грубо помиланіся.

Наш уряд перенісся до Хусту. Перед нашим народом станули нові можливості життя. Широко маси з відданою йому інтелігенцією виявили незломну віру у незалежне вільне життя. Наш селянин та інтелігент знайшли себе. Нарід зрозумів себе. Широко маси виявили зрілість до самостійного, державного життя, незломну віру, викидаючи поза скобки всіх зрадників і слабодухів.

СЬОГОДНІ 19. ЛИСТОПАДА ПРАСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ УХВАЛИВ КОНСТИТУЦІЮ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІДКАРПАТТЯ. У ЧЕТВЕР 17. Ц. М. ЗГОЛОСИВ Я ПРОЕКТ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКОНУ ПРО АВТОНОМІЮ. ЦЕЙ ЗАКОН СЬОГОДНІ УХВАЛЕНО, У ВІВТОРОК 22. Ц. М. ПРИЙМЕ ЙОГО СЕНАТ.

ВІД СЬОГОДНІ НАСТАЛА НОВА, РАДІСНА ДОБА В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД СТАВ ВІЛЬНИЙ І НЕЗАЛЕЖНИЙ, СТАВ СУВЕРЕНОМ НА НАШОМУ ПІДКАРПАТТІ.

ВСЕ, ЩО ОГРІЧУВАЛО ДОСІ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД — ПРОМІНУЛО!

ТИ, УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ СТАВ ЗОВСІМ ВІЛЬНИЙ І НЕЗАЛЕЖНИЙ. ШАСТИ ТОБІ БОЖЕ НА ШЛЯХУ ДО ЦЬОГО ВЕЛИКОГО ДІЛА. ТИ СТАНУВ З НИНІШНІМ ДНЕМ НАРІВНІ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ НАРОДАМИ. ЖДЕ НАС ВЕЛИКА І ТЯЖКА ПРАЦЯ. МИ ВСІ СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ МУСИМО РОЗБУДОВУВАТИ НАШУ ДЕРЖАВУ — ВСІ РАЗОМ: СЕЛЯНИ, РОБІТНИКИ ТА ІНТЕЛІГЕНТИ, ВСІ ВПЕРЕД, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ПЕРЕШКОДИ. СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ РОЗБУДУЄМО НАШЕ ПОЛІТИЧНЕ, ГОСПОДАРСЬКЕ І КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ, ПОДБАЄМО ПРО ХЛІБ І ДОБРО. ТРУДНОЩІ НЕ БУДЕМО БОЯТИСЯ.

ВИ, СЕЛЯНИ І РОБІТНИКИ СПОВНИЛИ СВОЄ ЗАВДАННЯ, ЩО НА НАС ВПАЛО: ВІДБИЛИ НАСТУПИ ТЕРОРИСТІВ. НАЙКРАШІ СИ-

О. Левицька і С-ка
Львів, Кордечького ч. 51.

НИ ЗПОМІЖ ВАС ГИНУТЬ У БОРОТБІ З ВОРОГАМИ. ВИ ПЕРЕВЕЛИ ЧИСТКУ ВОРОЖИХ НЕДОБИТКІВ І ЗАДНИКІВ.

УРЯД ВАМ ДЯКУЄ. МАРНІ ВСІ ЗУСИЛКИ НАШИХ ВОРОГІВ. ІХ ПЛАНІ НІКОЛИ НЕ ВІДАДУТЬСЯ. НАШУ СВОБОДУ БЕРЕЖЕ ВАШ БАТЬКО О. ВОЛОШИН НА ЧОЛІ УРЯДУ, НАШЕ ГЕРОЙСЬКЕ ВІЙСЬКО ТА АРМІЯ ВЕЛИКОДЕРЖАВИ.

ВІРУ, ЩО У ВІЛЬНІЙ ФЕДЕРАТИВНІЙ ДЕРЖАВІ ЧЕХІВ, СЛОВАКІВ ТА УКРАЇНЦІВ ДІЙДЕМО ДО ШАСЛИВОЇ БУДУЧЧИНІ. КЛИЧУ ВСІХ ДО СПІЛЬНОЇ ПРАЦІ. КОЛИ РАЗОМ ПІДЕМО ДО ПРАЦІ, БУДЕМО ТВОРИТИ І РОБИТИ, ТОДІ І БОГ НАМ ДОПОМОЖЕ!

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНЬ! Вона на пляжі, востанок, суха, і шовки дешево і добре купити у фірмі **РОЖА БОТВІН** в новобудові Львів, ул. Ботвіна 1

Чужиницькі гості в Хусті

Пресове Бюро Карпатської України повідомляє, що в суботу 19. ц. м. прем'єр о. А. Волошин прийняв кількох закордонних журналістів, між ними і двох польських.

До Хусту приїхав представник німецького студентства з Райху Олександр Доляк, який відвідав команду Організації Національної Оборони, щоб узяти у зв'язок з молоддю Карпатської України. Той представник похвалився на слова прем'єра ген. Сирового про величність тісної співпраці з Німеччиною, висловив свою думку, що така співпраця справді була.

КАРО.

Симпатія з оголошення.

І

„Прррр“... задеренкотів дзвінок при брамі.

Пан радник Мишковський саме ладився до сну, а тут цей навислий дзвінок.

— Зажду хвилину. Може це не до нас. І хтоб в таку пізню пору? І понагадували ті люди якісь непотрібні „новачки“. На якого лиха мені дзвінок при брамі? Чоловік сидів би собі спокійно в хаті та тільки крізь віконце у двірх заглянув би, хто до нього йде, а так ні. Вигадали замкати брами (бач господар не потребує опалювати сторажники), а ти біжи з другого поверха наложину, як тільки комусь забавляється позвонити. Ні. Так довше не може бути. В найкоротшому цісі переїхавши з Личакова. То тільки тут такі порядки.

Настирливий дзвінок дзвінка не гравав. Служниця і жінка вже спали, радник мусів сам йти відчинити браму.

— Ага. Це „Діло“. І хочеться вам так пізно ходити, людям спати не давати.

— Ще не дуже пізно, пане раднику. Ще нема десетої.

— Хай вам буде і так. Люди поважні, як ми в таку пору вже люблять спати. Налалі прошу мені приносити часопис вранку.

— Добре, пане раднику. Завтра вже буду вранку. Я думаю, що тепер, коли у світі твориться так багато нового, — всі цікаві чим скоріш мети газету.

— Ет, що там політика! Там і без нас зроблять, як хочуть, а мені важніше, щоб я добре виспався, бо мушу рано вставати до біора.

II.

Двері вже замкнені на всі замки, закрутки, ланцюги, ключі. Радник перекоханість, чи не забув де щось замкнути та закрутити, а тоді йде з газетою у руці до спальні, світить на нічному столику лампочку і вже лежачи в ліжку ладиться переглядати часопис.

Глянути тільки на заголовки і годі. Цікаве тільки, чи не пише там чого Чіпка. Ще тільки гумор чоловіка при життю тримає. Але ні. — нема нічого. Замість політичних вісток білі плями, але їх найбільше прочитати. Новинки. — о, тут щось цікавого. Процес за убивство жінки зі заздрості. Ні, це дурниця. Мене вже таке не чекає. У моєї Малайїні вже ніхто не залюбиться. Процес за фальшування метрик. Так, так... до всього чоловік мусить аникати, що робити? Давніше спортова сторінка. Ох, варто було йти наложину за газетою. Тримайтесь добре хлопці в „Україні“. Дай їм Боже адорования. Сторінка без політики. Тут може бути щось цікавого. О, є. Нові способи відмодження. Так, це може пригодиться. О, ще, як адобути багатство. Обійдеться, як досі нема, то вже й не буде. На оголошення нема навіть чого дивитися, хіба добре знати, чи нема в раді якої цікавої закордонної аналії. Ого! якесь цікаве оголошення, таке довге, шож це таке?

„Пані в бурачковому капелюсі з білими пером у бронзовій нагортці, що в дні 12. жовтня в год. 4-їв сполудня їхала одинокою і висіла біля вулиці Генігга, подасть ласкаво свою адресу для „Захопленого сусіда“.

Це що такого? Читаймо ще раз. Ну так. Чорне на білім: бурачковий капелюх з білим пером, бронзова нагортка, вулиця Генігга. Цілком певно. Ні, ні, це наможливе. Алеж так. Це моя Малайїна. Господи! Лечення чоловік на старість. А така все довжюва жінка бу-

ла. Но, нема ради. Небезпечний вік. Так і в Бурачковий капелюх, біде перце...

Пан радник спускає ноги з ліжка, збігає виступці, закидає халат, йде у кімнату жінки. Присівнувшись біля її ліжка, він каже: „Дорожній, що вона має бурачковий капелюх з білим перцем, однак нім не може гадати собі, якого коліру нагортка його жінки: бронзова, беж, попеласта — нім не може гадати. Треба таки зараз, доконе переїхати.“

Сон, що вже олівом класав на землі втік кудись за ліси, за гори. Пан радник каже про свій шестий хрестик і моголочки шовким кроком скрладається у кімнату жінки. „Дорожній, бронзова? може попеласта?“ Молись і дорожній, щоб нагортка була попеласта.

Тихцем, щоб нікого не збудити, — виймає шафу і з бодом адигає рамчавку.

— Так і є. Нагортка бронзова. Нім меншого сумніву. Це вона. Його жінка Малайїна. Сльоза котиться поволи по щоках ланках. — Малайїно, Малайїно! Того ж і жався на старість.

Приймає до ліжка. Жінка патякоче до молодши від радника. Тримайтесь же зовсім добре. Розігріте собі 11 ліне англіан дозволу привабно. Щось щепоче крізь сон, усміхається. Радник вже бачить очима уяви „Захопленого сусіда“, до якого вона написала так довго сміхувалася.

Ех, жінко, жінко. І хтоб вам віра? Сиди во п'ятнадцять, чи шістдесят літ! Зажда жінко те новини. Пухкі губи Малайїни порухалися у смі. Ні. Так довше не може бути. На жінку в сідання в тебе вже не пущу. О, ні, жінко, ти ж тоби „Захопленого сусіда“.

Подрибів спати, придумуючи спосіб стати над жінкою, який доля присудила йому. Виймає капелюшок з білим перцем.

(Пан радник)

Смерть великого приятеля українців.

МИКОЛА ГЕ.

Зі смертю Миколи Ге відходить в небуття одна з найцікавіших постатей Женев та один з найбільших, хоч і мало відомих українцям, приятелів України, який відіграв визначну роль в українській пропаганді в часі української державності. Син швейцарця і польки, уроджений у Флоренції, вихований у Києві і протягом довгих років секретар та особистий приятель Льва Толстого, Микола Ге пережив небуване життя та знав близько більшість визначних осіб за останні 50 років. Глибокий ерудит, він володів добре кількома славянськими та романськими мовами і довгий час професорував у Парижі та в Женеві. В Женеві він пізнав графа Михайла Тишкевича, тодішнього українського посла, спочатку до Ватикану, потім на мирову конференцію і дав до його розпорядження свої величезні зв'язки. Він виступав у пресі та з викладами в обороні України, але головним його виступом треба признати ґрунтовний реферат зроблений при кінці 1919 р. перед комісією закордонних справ паризького парламенту, який викликав відому інтерпеляцію Гаяр Банселя та Перолева. Цей перший та досі останній випадок, коли у-

країнське питання було поставлене в усій ширині на парламентській трибуні, треба найбільше завдячити тодішній акції Миколи Ге. З того часу він не переривав зв'язків з українцями. Його маєстатична постать з білою бородою з'являється на всіх українських маніфестаціях та зборах, а також частенько в українських родинях у Женеві, куди він вносив невимовний чар старого українського гумору. Його дотепи та приказки повторювалися на смілянці з одного кінця на другий. При всій своїй приязни з Толстим, був Микола Ге щирим прихильником нових ідей та завзятим ворогом масонів, жидів і соціалізму, яких вважав голови, причинами поновного поневолення України, який усе пророчив близьке визволення. Він присвятив останні роки свого життя пасічництву, якому віддавав все своє дозвілля між зборами, лекціями та літературною працею. Він умер у віці 82 роки в замку Жен-Жен над Ніоном без жадної недуги, передчувши смерть на кілька днів. Поховано його на місцевій сільській цвинтарі. На похороні заступав українську колонію п. Микола Лівицький.

Мих. Єремійв.

З польської преси.

„Українська справа — це вогонь“.

„Змітки про українську справу“. Статтю під таким наголовком пера Володимира Бончковського вмістила „Мисль Польська“ (ч. 22, з 15—30 листопада ц. р.) Деякі думки цього автора про цю справу знаємо з інших статей на цю тему. П. Бончковський стверджує передовсім, що українська справа стає великою міжнародною проблемою. Актуалізація цієї проблеми є причиною, що Німеччина і Світи зацікавилися українською справою в Польщі.

„Ще зацікавлення наша закордонна політика зміла довший час після пакту неагресії з Німеччиною відвернути від Польщі у протилежний бік. Медвежа прислуга, що її зробила державній рації внутрішня національна політика частини польського громадянства на окраїнах, насуває низку невеселих рефлексій“.

Частина польського громадянства — каже п. Бончковський — є тієї думки, що теперішня Росія зовсім заангажована в конфлікт на Далекому Сході і від неї не загрожує Польщі тепер ніяка небезпека. Цей момент треба використати для протипольської розгрівки. П. Бончковський доказує, що це безглузде становище, бо Японія встрінувши в конфлікт з Китаєм устрягла теж у конфлікти з Англією й Америкою, а це тільки підсилює Росію. Послаблена Японія перестане бути активною могутністю й почне вести дефензивну політику. Переможений Китай пам'ятаючи кривди, яких зазнав від Японії, кине в обійми Світів.

„Додамо, що як теперішня протипольська політика Японії внаслідок непередбаченого протягання війни препарує великанський Китай до широго союзу з Росією проти Японії цілого світу, таксамо теперішня політика частини польського громадянства супроти українців не спричинюючи ніякої суттєвої зміни сил на окраїнах — це аналогічна підготовка українців до союзу з тією самою Росією в тій самій протипольській цілі. Бо для нас ясне, що з огляду на нестримний біг подій, не маючи часу на політику довгої хвилі, до якої належить політика асиміляції, змобілізуємо українців проти себе в невідомий досі спосіб і у висліді зліквідуємо або послабимо їх протиросійські тенденції, залишаючи тільки протипольські“.

„Тому політику, що веде до значного загострення польсько-українських взаємин, уважимо самогубною політикою, яка вводить на терен руської й української людності німецькі та совітські зацікавлення й одночасно підносить саму українську проблему у протипольському аспекті“.

П. Бончковський твердить, що навіть ті в польського громадянства, що пишуть чи говорять на українські теми, майже не знають української справи.

„А у висліді вони є неначе військо без розвідки, без мап, без провідників. У висліді

молодь бе шиби, за які платять польські асекураційні установи, гатять у черепи, за які платять клопатами і труднощами польська закордонна політика, кричать зі сторінок преси, за що складає велику подяку Москва, використовуючи ті речі для своїх внутрішніх цілей консолідації совітської України з Великою Росією і т. д.

А українську справу треба добре пізнати і знати, що ця проблема постійно набирає нового вигляду, у зв'язку зі зміною міжнародної ситуації еволюціонує і не раз зовсім змінює своє обличчя. Якби, наприклад, деякі польські політики, яким — вживаючи слів „Політики“ — можна дати з палкарства п'ятку, але з політичного знання палку, більше знали, то напевно інакше поведилися б“.

Вони — каже п. Бончковський — знали би, що „передові українські політики сьогодні дуже бояться... німецької колонізації на Україні на випадок якби німці допомогли добути незалежність над Дніпром“, що вони — ті передові українські політики — рахуються з протинімецькою політикою на спілку з Польщею, Румунією та іншими країнами, що їм загрожує Німеччина. Вони знали би, що й

„у ділянці історії — студії української проблеми теж відкривають великанські перспективи, про які не снімає багатьом політикам, що набираються знання з жидівської та брукової преси. З історії можна довідатися, що руська справа існувала і за часів Хмельницького і за гайдамаччини, що гр. Сталіон мав своїх дуже далеких предків. З історії теж можна довідатися, що справа руська, козацька або — кажучи сучасною мовою — українська, поважна і для Польщі дуже небезпечна. Так то 1648 рік започаткував повстання Наперського і перший розбій Польщі в 1655 р., і зміни політики Фрідріха Вільгельма I, який приглянувшись польській слабості під Жовтими Водами і Кореунем почав з Польщею не рахуватися і її атакувати“.

П. Бончковський кінчить свою статтю: Знаючи ті приклади, можна вининути недоцінювання української справи і перестати нерозумно викликати примару Хмельницького, який започаткував історію російської могутності, піддавшись Росії і тим самим зацілював підпадання Польщі. Українська справа — це вогонь, а з вогнем не можна гратися, бо підпадеться власну хату. А чим є, як не гранням з вогнем львівській авантюри, яких наслідком є ще більше скупчення українців та великанські втрати польського стану посіпаючи в ділянці закордонної політики внаслідок упадку авторитету польської держави, „загроженої внутрішніми заворушеннями, як пише і думає закордонна опінія?..

У справі невідомої заяви.

У зв'язку з появою заяви у числі 258 „Діла“, поширюють різні чутки у нашому громадянстві підозріння, немов Митрополита та Єпископа вигнано в якусь внутрішньо-партійну розгрівку. Підписані під заявою заявляють, що вона має лише загально-національний характер і не є ніяким актом внутрішньої партійно-політичної гри. Одночасно ми уповноважені ствердити, що Митрополит та Єпископи поклали під нею підписи виключно в тім пересвідченні, що вона не має того партійного характеру і що — очевидно — не мади нічого проти більшого числа підписів з різних кол українського громадянства.

ДАЛЬШІ ЗМІНИ В АДМІНІСТРАЦІИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Окружним старостою у Сваляві іменував уряд д-ра Івана Андрейка. Дотеперішнього स्वाлявського старосту д-ра Висоцького покликали до централі в Хусті. Також окр. старосту д-ра Ярослава Енчека покликали до Хусту. Його місце зайняв комісар Соломеній. Іршавську округу віддали д-рові Іванові Шпакові. Дотеперішнього комісара д-ра Добоша покликали до автономного уряду в Хусті.

„УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА“ ЗАКЛИКАЄ ДО ПРАЦІ.

В Хусті уконституувалася станова організація учительства Карпатської України „Учительська Громада“, яка закликає всіх членів подати свої точні адреси. „У. Г.“ видала залик до своїх членів, щоб вони були дорадниками населення, щоб улаштовували відповідні реферати та лекції.

ПІДГОТОВНА ПРАЦЯ НАД ПРОЕКТОМ ВИБОРЧОЇ ОРДИНАЦІИ.

З доручення шефа ОЗН ген. Скварчинського бюро студій приступило до праці над проектом нової виборчої ординації. До комісії, поділеної на кілька секцій, входять крім шефа ОЗН послані і сенатори ОЗН та визначні знавці конституційного закону.

ВЕЛИКИЙ ВИБУХ У ФАБРИЦІ МУНІЦІ В БАРСЕЛЬОНІ.

Подорожні, які приїхали з Барселою до Перпіння повідомляють, що в п'ятницю 18. ц. м. дійшло до страшного вибуху у фабриці муніції на передмісті Барселою. Фабрика, де працювало 1000 робітників, зовсім знищена. Катастрофу спричинив мабуть робітник, який випустив з рук на землю стрільно. По вибуху стрільня почали вибухати інші стрільня внаслідок детонації. Одночасно повсталала велика пожежа, а робітники в переполосі не урухили гасниці. Робітники, які працювали в сусідніх галлях, міркували, що фабрику бомбардували летунки ген. Франка і тому поховалися до підземних сховів, з яких не встигли вже видістатися. Ціла фабрика станула у вогні. З черги вогонь охопив склади з муніцією так, що вибухи наступали один по другому. Згідно з дотеперішніми обчисленнями згинуло понад 400 осіб.

МІЛІОН ВОЯКІВ І 9.280 ЛІТАКІВ МАТИМУТЬ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ.

През. Рузвельт виїхав спеціальним поїздом до Робри Спрінг у штаті Джорджія, де буде два тижні. През. Рузвельт звернеться до конгресу з домаганням, щоб у найближчому часі абільшено стан постійного війська і національної гвардії з 400 тисяч до одного мільона, число боєвих літаків з 2.320 до 9.280.

2.000 ОСІБ ЗГІНУЛО У СТРАШНІЙ ПОЖЕЖІ.

Авас повідомляє, що підчас великої пожежі м. Чан-Ча, столиці провінції Гуанан, у середньому Китаю, згинуло 2.000 осіб. Пожежа тривала 5 днів і знищила зовсім місто.

Конгрес 4 держав у справах національних меншин?

Пресове Бюро Карпатської України та Пресове Бюро словацької пресової канцелярії подали в радіо вістку, що в подовині грудня ц. р. відбудеться у Відні міжнародний конгрес присвячений справам національних меншин, в якому возьмуть участь чотири держави: Німеччи-

на, Чехословаччина, Польща й Мадярищина. Всі ці держави устійнуть на цьому конгресі відношення до своїх меншин.

(Подаємо цю вістку на відповідальність джерела, маючи поважні сумніви щодо її правдивості. — Ред.).

Нагла візита найближчого співробітника прем. Герінга в Лондоні.

На летище Кройдон прилетів у неділю 20. ц. м. літаком ген. Боденшпац з міністерства летиства. Ген. Боденшпац є найближчим співробітником марш. Герінга і шефом міністерства летиства. Візита ген. Боденшпаца не була несподіванкою для англійських політичних кол.

Ген. Боденшпац поїхав просто з летища до німецької амбасаді. Ні мета ні час візити невідомі. Цю візиту порівнують з візитою соти. Відемана в Лондоні перед приїздом французьких міністрів.

Делегація румунського Червоного Хреста в Хусті.

Пресове Бюро Карпатської України повідомляє, що до влади Карпатської України приїхала делегація філії румунського Червоного Хреста в Сиготі, щоб вилетати дозвіл на доставку 6 вагонів кукурудзи для роздачі між румунське насе-

лення. Прохання делегації подалося прихильно. Делегати запевнили уряд Карпатської України, що Румунія і надалі вдержуватиме приязні відносини з федеративною державою.

Перегоні зброєнь з Німеччиною.

Дипломатичний кореспондент „Обсервера“ пише, що програма англійсько-французьких розмов основно змінена, бо Франція рішуче заявила проти дискусії у справі звороту німецьких колоній. Головною темою нарад буде спра-

ва зброєнь Англії та Франції, збільшення літаків та англійської сухопутної армії. Далі обговорять справу французько-італійського порозуміння та відношення до ген. Франка і справу міжнародних господарських взаємин.

ПРОМ-БАНК

Львів, ул. Гродзіцьких 1/І.

Тел. 292-15 і 200-15.

просить Всіх своїх П. Т. Членів, щоб відібрали нові уділові листи (книжечки) з таліоном, що уповажнюють підіймати щорічну дивіденду

Святочна Академія в Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові,

присвячена пам'яті проф. Степана Смал-Стоцького.

Дня 20. ц. м. в год. 12. впош. у салі музею Наук. Т-ва ім. Шевченка зібралися члени Т-ва і запрошені гості, з участю представників преси, на спільне засідання всіх трьох секцій Н. Т. Ш. для зведення засуду діясного та почесного члена Т-ва проф. Ст. Смал-Стоцького.

Засідання відкрив короткою промовою голова Т-ва проф. І. Раківський зазначаючи, що така Академія влаштує не вперше Н. Т. Ш. в честь своїх заслужених членів, а в даному випадку хоче віддати пошану одному з найбільше заслужених своїх учених та організаторів.

Після того передав провід зборів голові математично-природничої секції проф. В. Левицькому.

Проф. Мирон Кордуба говорив про громадську й політичну діяльність проф. Ст. Смал-Стоцького, який широким огляд нашого національного руху на Буковині за 35 років праці його першого великого організатора аж до останніх років перед війною. Приїзд Ст. Смал-Стоцького до Чернівців був переломною хвилиною для культурного стану всієї Буковини. Тамешня інтелігенція була незорганізована, московіфікована впливи переможні, село відірване від української інтелігенції, темне, національно неосвідомлене, без освітніх осередків. Ст. Смал-Стоцький мав величезний запас енергії, невичерпний хист організатора, послідочність і завзятість. Він зміг впливати поодиноким на кожного окремо і зміг притягати до гурту країні одиниці. Він зорганізував першу „Руську Бесіду“, створив орган „Буковину“, позасновував хори, сотні читальні і Райфайзенівних кас по селах, дав почин до постійних щорічних святочних академій, присвячених просвіщенню нашого культурного та літературного відродження, влаштував „народний університет“ за зразком систематичних загальноосвітніх викладів уведених уперше в Данії, не згадуючи вже про його постійну працю на становищі професора університету та посла. Проф. М. Кордуба дав теж дуже піквану характеристику відношенням проф. Ст. Смал-Стоцького до М. Василяка, відносин першого на другого та різних етапів їх спілкування, хоч і поділеної, певні, що згодом довело до конфлікту. Огляд

громадської праці проф. Ст. Смал-Стоцького був поправді історією найкращої і найбагатшої сторінки розвитку Буковини в стадії її національного відродження.

Другий реферат мав проф. Василь Сімович про наукову діяльність проф. Ст. Смал-Стоцького зупинившись головню на його заслугах як граматики. Проф. Ст. Смал-Стоцький був справжній мовознавець, який досліджував кожне явище речами совісно та спокійно, мав наскрізь оригінальний підхід у своїх дослідках над українською мовою з самої структури цієї мови як цілості, відкинувши дотеперішні методи наших граматиків, які брали за зразок граматики інших чужих мов, головню мертвих класичних. Велика кількість зразків відмін у шкільній граматиці Стоцького, що мали пояснювати багатство явищ, була причиною опозиції серед нашого вчителства, яке дивалося тоді на граматику, як на книжку, якої треба вчитися напам'ять, замість уважати її допоміжним підручником для вивчення живої мови.

Сам проф. Смал-Стоцький мусів зводити боротьбу з тим фальшивим поглядом. Його перша теорія про новку самостійність української мови серед славянських мов і не менше її посвоячення у даній стадії розвитку з сербською, ніж з російською, як і його погляд на ролю т. зв. праруської спільної мови надбибували вороже відношення до його праці з боку тих чужих лінгвістів, які з різних (не завжди чисто наукових) ставовищ не хотіли признати українській мові її повної самостійності. Проф. Ст. Смал-Стоцький мав велике зрозуміння для живої народної мови в усіх її проявах як підстави дослідів і приймаючи як основу дослідів цілістичний та звуковий не слова, скликався до новітніх метод мовознавства. Його боротьба за новий правопис, як теж його літературні дослідження такі як праця над ритмікою поезії Шевченка та ця інтерпретація його великих поем відзначувалися завжди великою послідочністю та продуктивністю.

Проф. В. Сімович як продовжувач праці проф. Ст. Смал-Стоцького, зумів надати своєму викладові те тепло, яке панне з підпису та відчуженості для свого вчителя.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Пятниця, 23 листопада 1888.

„Про пожежу Бурштина надходять блискучі відомості. Згідно з урядовим часописом згоріло загально 74 домів, з того було 22 домів необезпечених. Стосовно цільї найбільш рідин залишилось без притулку. Згорів також будинок, в якому був призначений судовий суд; анти врятовано. Під вечір наспіла пожежа сторожа зі Станіславова і погасила пожежу“

МИРНА ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНИ.

„Престольна промова, якою цісар Вільгельм відкрив вчора німецький парламент, зовсім спокійна і холодна. Про закордонну політику цісар так говорив: „Відносини Німеччини до всіх держав добрі і мирні. Наші змагання мають тільки одну мету, а саме зберегти мир. Наш союз з Австрією й Італією має тільки одну ціль, ніку іншу. Не годилося б з мого християнського віров, не відповідало би це обов'язкам монарха супроти свого народу, який хотів би довести Німеччину до війни, хочби і переможно“.

ВЕНА АЙФЕЛЯ.

„Вежу Айфеля в Парні вже кімчат. Тепер вона вже височить на 180 метрів, отже це найвища будівля на цілому світі. При будові працює 140 робітників, вони на добу прибільшують будову на один метр. В цілому має вийти на ту будову 6,500,000 кг. заліза і вже 4/5 частини того заліза вибудовано. Ціла вежа виглядає мов сітка, так багато на ній різних поручодок і поруччя для безпеки життя“.

НИМЕЧЧИНА МАТИМЕ 6 НОВИХ КОРПУСІВ ВІЙСЬКА.

В Лондоні звертають увагу, що остання бранка в Німеччині виявилась, що буде 100 тисяч новобранців більше, ніж минулого року. Ця підвишка буде ще більша в найближчому році, коли то братимуть до війська новобранців з теренів 6. Австрії та Судетів. Тому німецька армія підвищила свої ефективи з 13 на 18 корпусів.

КІР

Львів, Уейського 6. Тел. 280-88.
СТАНІСЛАВІВ, 3-го Мая 4. П. тел. 253.
П Л Я Н И

КОШТОРИСИ БУДОВИ

НОВИНКИ.

— З огляду на свято св. МИХАЙЛА ВИДАЄМО НИНИШНЄ ЧИСЛО У ЗМЕНШЕНОМУ РОЗМІРІ. ВСЕТАКИ ВИДАЄМО ЙОГО ТОМУ, ЩОБ НАШІ ЧИТАЧІ НЕ ЗАЛИШАЛИСЬ ДА ДНІ БЕЗ РІДНОГО ЩОДЕННИКА.

— Конфіскація „Діла“. Недільне число „Діла“ підпадо конфіскації за ставовище Греко-Католицького Єпископату та ряду низших церковних діячів. Тому що конфіскація прийшла вночі і треба було друкувати другий раз, наші читачі дістали знову це число „Діла“ з великим опізненням не з нашої вини.

— Чергові сходили українських адвокатів відбуються в середу 23. ц. м. в год. 7-й ввечері доміва СВА при вул. Костюшка ч. 5 (дів. Часотранку). На сходинах виступить реферат адв. д-р О. Марітчак про територіальні та інші меншини та їхні права.

— Найкраще вишні мужеські сорочки з краєвих і заграничних матеріалів дістанете в кооп. Базар, Львів, Руська ч. 3.

— Магази́н постелі Р. Джалі — Львів, Хорощини 5, поручає ковдри, матраци — перероблює ковдри по 4 зод., матраци по 6 зод. Працює пірні до прання. Тел. 204-81 1186 — 1187

— Людина без записника — генерал без війни. Кожний інтелігент XX-віку мусить вести свій щоденний діалог з олівцем у руці, цього вимагає від нього темп наших днів, постійна зміна цінностей, вартостей грошів, праці, товару, тощо. Єдиним практичним помічником, підручником у всіх тих запутаних справах буде для Вас календар-львівський „Кришак“ на рік 1939. Вас календар-львівський „Кришак“ на рік 1939. Це багатий, прецизний знісок, великою мірою митальною частиною, яка стане все в праці і в домашній праці. Найважливішою новиною „Кришака“ є ОКРЕМІЙ ЗАПИСНИЙ ТИЖЕННИЙ КАЛЕНДАР-ТЕРМІНАР, який важкий і корисний при щоденних записках ділової людини. Цей щоденник ціна „Кришак“ зод. 1.50 для кожного з вас. Можливо, ви вже мали його. Не гайте зі замовленням, бо скоро його не вичерпайтеся. Замовляйте у Видавництва „Діло“ Львів, Ринок 10 або у всіх книгарнях як згодом.

— Підготовка до ювілею О. Олеса. З метою відзначення у грудні ц. р. з нагоди 60-літ ювілею поета О. Олеса ініціативна група приятелів поета організувала комітет, що має перенести цілу акцію („Український Тиждень“).

— Союз Українських Корпоративних Організацій. Загально відомі події викликали найбільшу активність в організаційних взаємодіях членів Т-ва Українських Інженерів у Празі та його у. правні. Біля ТУІ згуртувалися й інші організації, як Спілка Лікарів, Т-во Правників, Т-во „Єдність“, Ц. С. У. С., Т-во ім. Мазепи, Т-во Економістів та інші, що на спільних нарадах згодилися на створення тріакого Союзу Українських Корпоративних Організацій. Союз вибрав ексекутиву у складі: інж. П. Стецькова, проф. О. Гайдаківського, проф. М. Добриловського, інж. Ю. Давиденка, д-ра В. Меринду. У скорому часі вийде комюнікат цього Союзу про організаційні аспекти.

— Українська Драматична Студія у Празі. Видала чеською мовою нове число свого бюлетеню, в якому реферує про найновіші події українського театрального життя („У. Т.“).

— З нагоди 20-ліття „оборони Львова“ поляки уладили у Львові великі маніфестації. В рамках тих маніфестацій, що розклалися на чотири дні, тобто від суботи до вівторка, відбувся виступ 5-го полку піхоти легіонів. Служба Божа в костелі М. Б. Остробрської на Личакові, посвячення вугольного каменя під будову Салезіянського заведення для бідних та опущених львівських польських хлопців, „апель“ полягалих та складання віршів на цвинтарі „обрунцув Львова“, відслонення пам'яткових таблиць та вікіні перереза цілої низки львівських вулиць. Між іншими Губернаторські Вали названо Валами през. Ігн. Мосціцького, вулицю Сикстуську, від вул. Словацького до вул. Сапегів, вулицю „Оборони Львова“, вул. Городецьку від костела св. Анни до Алеї Фіша вулицю ген. Карашевича-Токажевського і т. д. В часі тих імпрез місто було прибрано прапорами на домах та спеціально вкопаних майданках, вікна домів були ілюміновані спеціальними наліпками.

— Чому ректор політехніки припинив викладати? В суботу 19. ц. м. появилось таке оголошення ректорату: Сенат львівської політехніки на своєму засіданні дня 18. ц. м. припинив викладати і вправи з дня 19. ц. м. аж до відкликання, даючи вислів своєму обуренню з приводу нападів на академічну владу і членів професорської ради в поширюваних летючках, з причини спроби дикого терору супроти сенату політехніки та огідних, злочинних нападів на своїх товаришів. У політехніці — пише польська преса — польські студенти важко зринули двох студентів жидів: Менделя Лерера і Самуеля Провелера.

— 24 „людові доми“ в Борщівщині. В останніх роках поляки вибудували в борщівському повіті 24 „людові доми“. Тепер будують 15 нових „людових домів“, з яких 8 є вже під дахом. Три „людові доми“ почали будувати щойно цього року.

— Перед новою інвестиційною позичкою в Польщі? Польська преса натякає на можливість недалекої нової інвестиційної внутрішньої позички в висоті 200 міль. зол. Цю позичку мали б емітувати весною 1939. р.

— Страшна катастрофа у Львові. В неділю 20. ц. м. пополудні дійшло до трамвайової катастрофи при вул. Личаківській (недалеко вул. Антонія). В год. 8.14 пополудні їхав у напрямі головного двірця подвійний трамвай ч. 1, що його вів моторний Владислав Філіпський. За трамваем їхало військове авто, що ним керував вулкан Ян Трея. Недалеко костела св. Антонія шофер намагався виникнути трамвай, не заважаючи на те, що з долини вул. Личаківської їхав у гору подвійний трамвай ч. 1. і що простір між обома трамваями не більший ніж один метр. Шофер міркував, що прослизне через „коридорчик“ між обома трамваями, що йому не вдалося. Отже вантажне авто влізло в надмірно швидкість між обома трамваями, розторошило перед трамваєм ч. 196, з якого повстало аваліще заліза і дошок. Відбивши цілою силою на трамвай, що їхав згори і викинуло його з рейок аж до хідника. Зад авто зовсім розбитий. В катастрофі важко ранений моторний Владислав Філіпський і дві пасажирки цього трамвая. Станіслава Бартова (вул. Личаківська 117) і Г. Фельдман (вул. Генігга ч. 10) та А. Крижанівський. Крім того відломками шквела ранені Василь Стружинський (вул. Петра ч. 5) та Йосиф Ружинський. Всіх ранених відвезла каретка рятувального погребіла до шпиталю. Шофер військового вантажного авто вийшов здоровий з цієї катастрофи. На міс-

це катастрофи приїхала військова і поліційна комісія та розглянула справу відповідальності за катастрофу. Годину пізніше відвезли знищені трамвай до реміан.

— Велика крадіжка кави. З залізничних магазинів головного двірця у Львові злодії вкрали 18-го ц. м. на шкоду фірми „Ріц“ більшу кількість кави, вартості 7.000 зол. Під замітом крадіжки поліція арештувала Ф. Хаскеля, торг. субакта, А. Лянгвайля, візника, Р. Фіша, інкассента, Я. Вайнштока, візника та Н. Фіша, купця. Увесь товар а саме 32 мішки кави та 1 пачку чаю поліція відбрала від арештованих і віддала пошкодоченому.

— Львівська хроніка. В суботу 19. ц. м. в год. 6-й вечором згоріли фєстони і смеречина, що ними був прикрашений головний двірець у Львові. Пожежа повстала внаслідок короткої сполуки електричних проводів. Пожежна сторожа вгасила швидко пожежу. — Перед 10-ю год. вечором вибухла пожежа в будинку Банку Зарібкових Спілок при пл. Галицькій. — По год. 3-й над раном згоріло сіно і дах стайні Войтиха Земби при вул. Янівській ч. 48. Пожежна сторожа вгасила обі пожежі. — В помешканні при вул. К. Ядвиги ч. 34 намагався скінчити самогубством Н. Адольф. Його відвезли до шпиталю. — При вул. Вулицькій напасник виразав течку Яніні Миськів з дрібними предметами вартості 40 зол. — Невідомі злодії вкрали з помешкання Л. Крона при вул. Янівській ч. 109 біля і столове накриття, вартості 1.000 зол.

— Смерть директора державних лісів у самоходовій катастрофі. В суботу 19. ц. м. вечором агинув у самоходовій катастрофі між Яновом та Яворовом директор державних лісів у Львові 49-літній інж. Конрад Шуберт. До катастрофи дійшло тому, що самобхід наїхав на телеграфічний стовп і перекинувся до рову. Під звалищами самоходу згинув дир. Шуберт. Його товариш інж. Вархаловський легко ранений. Шофер Касараба так схвилювався катастрофою, що намагався скінчити самогубством, але до цього не допустив інж. Вархаловський. На місце катастрофи приїхала судова комісія. Тіло вбитого привезли до Львова.

— Смерть хлопчини під час пожежі. В ночі 16. ц. м. вибухла пожежа в хаті Дмитра Гавяка в Тисові пов. Станіславів. Під час рятувальної акції Гавяк не встиг забрати з хати двох своїх си-

нів: 3-літнього Петра та 8-літнього Івана. Перший з них уже помер, другий борється зі смертю.

— Злочинка піриту в Келецьчині. На терені келецького воевідства геологічна комісія відкрила злочинку піриту, що матиме велике значення для металургічного промислу. На злочинку піриту комісія натрапила у Свентокшиських горах у селі Тарче. Прібірку піриту, необхідного до відливання стали, переслано до державного геологічного інституту у Варшаві.

— За напад на поліційанта відповідав Йосиф Лебідь з Дуліб перед окружним судом у Стрию. Суд засудив Лебеда на 18 місяців в'язниці за напад на поліційанта і крім того на 2 роки в'язниці та побут у домі поправи за вимушення від Тимчя з Дуліб.

— Смерть норвезької королеви. В неділю 20. ц. м. рано померла в одній з клінік у Лондоні норвезька королева Мавд, яка піддалась операції 16. ц. м. Королева приїхала на світ 1869. р., була донькою короля Едварда VII. В 1896. р. вийшла заміж за данського князя Караа, який у 1905. р. вступив на норвезький престіл, як Гаакон VII. З цього подружжя вродився князь Оляф, який у 1929. р. одружився з княжною Мартою, донькою шведського короля. Норвезька королева Мавд померла під час сну. Біля недужої була лише піклувальниця. Король Гаакон VII., який перебуває в Бекінгемській палаті, не був біля своєї дружини. Помершу королеву похоронять у Норвегії. В Осло відбулося в неділю пополудні надзвичайне засідання ради міністрів під проводом престолонаслідника кн. Оляфа, на якому прем'єр склав престолонаслідникові вислови співчуття. Вечором кн. Оляф відїхав до Лондону. На діорі данського і шведського короля оголошено тритижневу жалобу.

Спорт.

БОКСЕРИ УКРАЇНИ СЯГАЮТЬ ПО МИСТЕЦТВО.

Ряшія. Україна—Ресовія 9:7.

Перший боксерський матч за мистецтво В-класу був для України одночасно чи не найтяжчим, бо Ресовія скріплена делкими добрими змаганнями (Врублевський І. і ІІ, з того один був мистцем Львова — та знаменитим повзанським змагачем Казімерчаком) була дуже небезпечним противником, зокрема, коли зважити те, що перша стріча відбулася на чужому терені. Україна виграла лиш різницею 2 пункти, але виграла заслужено. Дуже добре виграли в Україні: Шолдра, Рудницький, і Білий. Сензацією була програма Пашика нокаутом.

Технічні виследи були такі:

Вага мукі: Врублевський І. (Р) по сильній перевазі переміг Тіаа (У.) у 3 рунді техн. к-о.

Вага когутів: Шолдра (У.) виявив кращу техніку й більшу амбіцію у аустриці з Врублевським ІІ. і переміг заслужено.

Вага пера: Рудницький (У.) виграв на пункти п. ааватія і важкій боротьбі з Жирадльким (Р.)

Легка вага: Гац (Р.) переміг на пункти Ошудляка по навагал рівнорядній боротьбі.

Півсередня вага: Білий (У.) анокавтував у 2 рунді Сому (Р.). Білий не давав своєму противникові просто прийти до голосу.

Середня вага: Левкович не вирішив своєї стрічі з Веднарчуком (Р.), хоч Левкович рішуче перевишав свого противника.

Півважка вага: Казімерчак (Р.) по гарній боротьбі переміг у ІІ. р. Пашина (У.) техн. к-о.

Важка вага: Помірко (У.) переміг Серву (Р.) по аватія і драматичній боротьбі щойно добрим фінішем у ІІІ рунді. Серва помагав собі у боротьбі аубами.

В рінгу судував п. Марціняк, на пункти т. Федорянч.

ЗМАГАННЯ ОКРУЖНОЇ ЛІГИ НЕ ВІДБУЛИСЯ.

Як ми вже повідомляли ЛОЗІН відхилив змагання Україна—Лехія, які мали відбутися м. неділі. Також усі інші змагання О. Л. переложено на пізніший речинеш — мабуть (якщо буде ще можлива погода) на неділю 27. ц. м.

КОПАНИЯ МЯЧ.

ЗМАГАННЯ ЗА МИСТЕЦТВО Б-КЛАСИ.

Зоря—Графіна 2:0 (1:0).

До цих змагань виступила Зоря в такому складі: Бандик; Миськів, Микитин; Амалічук, Данилович, Воак; Максимія, Гарбачевський, Валдик, Краєвський, Крушельницький.

Українська дружина виступила на грище зі сильною волею перемоги над сильно перерекалюваним противником. Наша одиниця виграла один із кращих своїх матчів. Напад був учора найсильнішою зброєю Зорі і заграв дуже гарно. Першу скрипку грав тут Краєвський, дуже добрі були оба крайники — Максимія і Крушельницький. Валдик на середині мудро керував нападом. Гарбачевський кращий як зничайно, під нінеш змагань, розбитий, статистував. В помочі найкращий Амалічук. Данилович технічні браки надробляв жертовністю. Воак вдовольня. Зате залюга мала дуже слабій день і гола ввесь час неслено. При слабій грі

З судової сали.

РОЗПРАВА ЗА ОУН У ЧОРТКОВІ.

Дня 18. XI. 1938 відбулася в окружнім суді у Чорткові розправа проти Василя Баранецького, Михайла Олексюка, Андрія Куриляка, Петра Заболотного, Дмитра Галушак, Олексі Вівчарика і Михайла Маркова, що їх прокуратура обвинуватила у злочинах зі статті 97. кк. і 154 § 2 та провин зі статті 155 § 2 кк. Всі підсудні з винятком Дмитра Галушак походять зі села Вістря, бучацького повіту, а Дмитро Галушак зі села Коропця. Всі вони — молоді селянські хлопці і молоді господарі. По переведенні розправи дня 19. листопада 1938 р. окружний суд оголосив присуд, яким засудив Василя Баранецького, Михайла Олексюка і Андрія Куриляка по 2 роки в'язниці, Петра Заболотного на 2 роки і 6 місяців в'язниці, Дмитра Галушак на 4 роки в'язниці, Олексю Овчарика на 3 роки в'язниці, а Михайла Маркова суд увівільня. Акт обвинувачення закинув усім підсудним, що вони належали до Організації Українських Націоналістів у Вістрю і Коропці, крім того деякі підсудні мали розкидати летючки видані ОУН, що їх доставляв Баранецькому, Олексюкові і Заболотному Дмитро Галушак з Коропця. У слідстві та на розправі обв. Петро Заболотний обтяжив себе і всіх інших підсудних і тільки на підставі його зізнань суд признав вини всіх обвинувачених. Вправді на розправі старався Петро Заболотний частинно змінити свої зізнання в тім напрямі, що, мовляв, він обтяжуючи себе й інших товаришів у приналежності до ОУН, мав на думці тільки гурток, до якого підсудні належали, — а який мав тільки на цілі спільне читання і обговорювання прочитаних справ, — проте тим його висисненням на розправі суд не дав віри.

Обвинувачених Василя Баранецького, Михайла Олексюка і Дмитра Галушак боронив д-р Михайло Росляк, адвокат у Чорткові; Петра Заболотного д-р Електоролич; Андрія Куриляка м-р Шляпик, адвокат зі Станіслава, а Олексю Овчарика, Михайла Маркова та Андрія Куриляка м-р Сильвестер Мартюк, адвокат у Чорткові.

3. приказ Виз Султан Али Али Рис